

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES, Euratom) 2017/1745**(2017. gada 27. aprīlis)****ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par ITER un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotā Eiropas kopuzņēmuma 2015. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu**

EIROPAS PARLAMENTS,

- ņemot vērā lēmumu par ITER un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotā Eiropas kopuzņēmuma 2015. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,
- ņemot vērā Reglamenta 94. pantu un IV pielikumu,
- ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A8-0108/2017),
- A. tā kā ITER un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidoto Eiropas kopuzņēmumu ("Kopuzņēmums") ar Lēmumu 2007/198/Euratom nodibināja 2007. gada martā uz 35 gadiem;
- B. tā kā Kopuzņēmuma dalībnieki ir Euratom, ko pārstāv Komisija, Euratom dalībvalstis un trešās valstis, kuras ar Euratom ir noslēgušas sadarbības nolīgumus vadāmas kodolsintēzes jomā;
- C. tā kā Kopuzņēmuma mērķis ir sniegt Savienības ieguldījumu ITER starptautiskajā kodolsintēzes enerģētikas projektā, īstenojot Plašākas pieejas nolīgumu starp Euratom un Japānu un sagatavoties demonstrējumu kodolsintēzes reaktora (DEMO) celtniecībai;
- D. tā kā Kopuzņēmums 2008. gada martā sāka darboties patstāvīgi,

Vispārīgas piezīmes

1. norāda, ka Revīzijas palātas ziņojumā par Kopuzņēmuma 2015. finanšu gada pārskatiem (turpmāk "Revīzijas palātas ziņojums") ir konstatēts, ka Kopuzņēmuma gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2015. gada 31. decembrī, kā arī darbības rezultātus un naudas plūsmas minētajā datumā noslēgtajā gadā, kā to nosaka Kopuzņēmuma finanšu noteikumi un Komisijas grāmatveža pieņemtie grāmatvedības noteikumi;
2. pieņem zināšanai Revīzijas palātas ziņojumā norādīto, proti, to, ka Kopuzņēmuma 2015. finanšu gada pārskatiem pakārtotie darījumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi;
3. pauž bažas par to, ka Revīzijas palātas ziņojumā atkal ir uzsvērts, ka ITER pasākumu sarežģītības dēļ pastāv būtisks risks, ka var palielināties ieguldījums, kas Kopuzņēmumam jāveic ITER projekta celtniecības fāzē, taču ir arī atzīts, ka ir panākts ievērojams progress vairākās jomās, kuras ietekmē visu projekta pārvaldības struktūru;
4. uzsver, ka Kopuzņēmums ir atbildīgs par Savienības ieguldījuma ITER projektā pārvaldību un ka līdz 2020. gadam ir jāievēro budžetam noteiktais ierobežojums EUR 6 600 000 000 apmērā; uzsver arī to, ka grūtākais uzdevums ITER projektā ir nodrošināt, ka tiek ievērots reālistisks grafiks un budžets un ka visas iespējamās novirzes vai problēmas tiek atklātas pēc iespējas agrākā stadijā; norāda, ka Revīzijas palātas ziņojuma sadaļā "Apstākļu akcentējums" atkal ir norādīts, ka budžetam noteiktais ierobežojums EUR 6 600 000 000 apmērā, kas ir divreiz vairāk nekā sākotnējās budžetā iekļautās celtniecības fāzes izmaksas 2010. gadā, neietver neparedzētās izmaksas; tādēļ norāda, ka atjauninātais Kopuzņēmuma ieguldījuma pārrēķins 2015. gadā, kas ir visaptverošāks skaitlis, uzskatāms par zināmu progresu; apzinās, ka nesenās izmaiņas, kas šajā sakarībā tiek ieviestas joprojām, ir svarīgas projekta turpmākai veiksmīgai attīstībai;
5. pauž nopietnas bažas par to, ka Revīzijas palātas ziņojumā konstatēts, ka 2015. gadā Kopuzņēmums sāka apjomīgu aprēķinu, lai aplēstu Kopuzņēmuma ieguldījumu ITER projekta celtniecības fāzē, kāds tas varētu būt, fāzei noslēdzoties, un secināja, ka radīsies izmaksu palielinājums aptuveni EUR 2 375 000 000 apmērā, kas nozīmē Padomes 2010. gadā apstiprinātās summas pārsniegšanu par 35 %; norāda, ka šī summa pārsniedz palielinājumu, par kuru Kopuzņēmums informēja 2014. gada novembrī, taču atzīst, ka tam par iemeslu ir jaunā aprēķina plašākais tvērums, proti, visas celtniecības fāzes izmaksu novērtējums, nevis tikai iespējamās izmaksu novirzes piešķirtajos līgumos; atzinīgi vērtē Kopuzņēmuma centienus nodrošināt visaptverošāku un reālistiskāku izmaksu aplēsi;

6. norāda, ka Revīzijas palātas ziņojumā minēts, ka Kopuzņēmuma valde ir pieņēmusi *ITER* rīcības plānam atbilstošu 2015. gada rīcības plānu, lai risinātu ar *ITER* projekta sarežģītību saistītās problēmas; norāda, ka *ITER* organizācijas padome ("*ITER* padome") 2016. gada jūnija sanāksmē beidzot *ad referendum* apstiprināja *ITER* projekta jauno grafiku un resursus (jaunu pamatscenāriju un posmos iedalītu pieeju pirmās plazmas sasniegšanai), kuri tika uzskatīti par realistiskiem, tostarp nosakot arī galvenos starpposma mērķus no 2016. gada līdz 2017. gadam un 2025. gadu kā mērķtermiņu pirmās plazmas sasniegšanai; norāda arī to, ka 2016. gada novembrī *ITER* padome *ad referendum* apstiprināja vispārējo projekta grafiku līdz pirmajai plazmai 2025. gadā un līdz operācijai *Deterium Tritium* 2035. gadā; tomēr norāda, ka jaunais pamatscenārijs vēl ir jāapstiprina Eiropas Savienības Padomei;
7. uzsver, ka Komisijai pēc iespējas drīzāk – līdz 2017. gada jūlijam – jāiesniedz paziņojums par *ITER* projektu, jo tas ir svarīgi visa projekta pārredzamības nodrošināšanai un turpmākās virzības noteikšanai;
8. norāda, ka 2016. gada janvārī Kopuzņēmumam tika iecelts jauns direktors, kurš jau ir ieviesis daudz vajadzīgu un būtisku izmaiņu; norāda, ka direktors ir nācis klajā ar 21 jaunu darbību papildus 2015. gada rīcības plānam; pieņem zināšanai vērienīgās jaunās darbības, kuras nozīmē vairāk nekā tikai budžeta un grafika uzlabojumus, jo cenšas nodrošināt plašu un vispārēju progresu virknē jomu, kuras ietelmē *ITER* projekta darbības rezultātus, tostarp tādās jomās kā pārvaldība un komunikācija, procesu profesionalizācija un darbinieku apmācība un profesionālā izaugsme;
9. norāda, ka, sniedzot apstiprinājumu par budžeta izpildi pagarinātajā 2014. finanšu gada budžeta izpildes apstiprinājuma procedūrā, budžeta izpildes apstiprinātājiestāde prasīja, lai Kopuzņēmuma direktors iesniegtu detalizētu progresa ziņojumu par visām galvenajām darbībām, tādējādi apstiprinot, ka projekta īstenošana notiek pareizajā virzienā un ka visas šīs darbības tiek īstenotas; pieņem zināšanai, ka minētais ziņojums ir iesniegts budžeta izpildes apstiprinātājiestādei 2017. gada janvārī;

Budžeta un finanšu pārvaldība

10. norāda, ka izpildei pieejamajā 2015. gada galīgajā budžetā bija iekļautas saistību apropriācijas EUR 467 901 000 apmērā un maksājumu apropriācijas EUR 586 080 000 apmērā; norāda, ka saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju izlietojuma līmenis bija attiecīgi 100 % un 99 %; tomēr norāda, ka saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju izlietojuma līmenis pret 2015. gada sākotnējo budžetu bija attiecīgi 49 % un 82 %;
11. norāda, ka no EUR 467 900 000, kas bija pieejami saistību apropriācijām, 52 % tika izlietoti, uzņemoties tiešas individuālās saistības, bet pārējie 48 % – uzņemoties vispārējas saistības; norāda, ka sliktākus rezultātus, nekā sākotnēji plānots, individuālo saistību ziņā noteica galvenokārt *ITER* organizācijas pieprasītā naudas ieguldījuma samazinājums, Japānas pieprasītā naudas ieguldījuma samazinājums un līgumu atlikšana tādās jomās kā tālvaldība, diagnostika un plazmas inženierija;
12. norāda, ka budžeta izpilde bija līdzsvarota, izmantojot vispārējas saistības atbilstoši jaunākajam grozījumam 2015. gada darba programmā attiecībā uz uzsāktiem iepirkumiem, kuri jāpabeidz 2016. gadā un kuri galvenokārt bija saistīti ar ēkām (grozījumiem vai priekšlikumiem saistībā ar galvenajiem līgumiem par ēkām) un vakumkameru (galvenās kameras iepirkuma pabeigšanai);
13. atzīst, ka 2015. gada budžeta pilnīgās izpildes dēļ atcelto apropriāciju īpatsvars 2015. gadā bija ļoti zems, proti, mazāks nekā 0,1 % budžeta; konstatē, ka atcelto apropriāciju kopsūma – EUR 925 783 – atbilda summām, kas 2015. gadā netika samaksātas par atklātām administratīvām saistībām, kuras tika pārnestas no 2014. gada;
14. norāda, ka 2015. finanšu gadā budžeta izlietojuma bilance bija EUR 1 070 000; norāda, ka atsevišķi dažādie ieņēmumi nebija iekļauti budžetā – piemēram, Grieķijas novēloti iemaksātā 2014. gada dalības maksa un Spānijas par maksājuma kavējumu samaksātie procenti;
15. pieņem zināšanai, ka 2015. gadā Kopuzņēmums apstrādāja 4 200 maksājumu darījumus (nerēķinot algas), kas ir nedaudz (par 3 %) mazāk nekā 2014. gadā; norāda arī to, ka no šā kopskaita 1 500 maksājumi bija tādu rēķinu apmaksā, kuru vidējais apmaksas laiks bija samazinājies aptuveni par septiņām dienām, ņemot vērā centienus optimizēt ar tiem saistītās finanšu procedūras; ar gandarījumu norāda, ka 2014. gadā ieviestā maksājumu elektronisko maksājumu darbplūsmā ir ievērojami uzlabojusi efektivitāti;

Pārredzamība un interešu konfliktu novēršana un pārvaldība

16. norāda, ka Kopuzņēmuma valde ir pieņēmusi krāpšanas apkarošanas stratēģiju un rīcības plānu 2015.–2017. gadam, kur izskaidrots Kopuzņēmuma darbības konteksts, proti, tas, ka Kopuzņēmums ir atbildīgs par liela publiskā budžeta pārvaldību, un attiecīgu krāpšanas mehānismu nepieļaušana un atklāšana; norāda, ka ir tikuši izvirzīti īpaši mērķi, piemēram, ētikas un OLAF amatpersonas iecelšana un izpratnes veicināšana;
17. norāda, ka Kopuzņēmums 2015. gadā pieņēma lēmumu par trauksmes celšanas noteikumiem un par tā struktūrām un komitejām piemērojamo 2013. gada interešu konfliktu noteikumu pārskatīšanu;

Darbinieku atlase un pieņemšana darbā

18. pieņem zināšanai, ka Kopuzņēmums pieņēma Civildienesta noteikumu īstenošanas noteikumus; pauž nožēlu, ka daži konkrēti noteikumi, kas nepieciešami Civildienesta noteikumu īstenošanai, vēl ir jāpieņem;
19. tomēr norāda, ka viena no galvenajām problēmām joprojām ir Kopuzņēmuma darbinieku pārceļšana uz augstas prioritātes jomām, un mudina direktoru turpināt centienus optimizēt Kopuzņēmuma un ITER organizācijas resursu izmantošanu;

Iekšējā kontrole

20. norāda, ka atbilstīgi Revīzijas palātas ziņojumam ir panākts ievērojams progress daudzās pārvaldības un kontroles sistēmu jomās, bet par lielāko sasniegumu tiek uzskatīta aplēse par celtniecības fāzes pabeigšanas izmaksām;
21. pieņem zināšanai, ka Kopuzņēmuma valde pieņēma vispārējas kontroles un uzraudzības stratēģiju, kuras galvenais mērķis bija nodrošināt direktoram un ārējām ieinteresētajām personām pamatotu pārliecību par Kopuzņēmuma iekšējās kontroles sistēmu pienācīgu darbību;
22. pieņem zināšanai, ka Kopuzņēmums ir izstrādājis līgumu trekeri (portālu dokumentācijas apmaiņai ar piegādātājiem), kas ir svarīgs starpposma mērķu sasniegšanas un projekta vispārējā progresa uzraudzības instruments; konstatē arī to, ka Kopuzņēmums sāka izstrādāt noviržu no līgumiem un līgumu grozījumu trekeri – instrumentu, kas ļauj pārvaldīt visas līgumu izmaiņas; mudina Kopuzņēmumu turpināt pilnveidot un pilnībā izmantot šo sistēmu sniegtās iespējas;
23. norāda, ka Kopuzņēmuma iekšējās revīzijas struktūra 2015. gadā veica divus revīzijas uzdevumus un trīs pēcpārbaudes; sagaida, ka Kopuzņēmums informēs budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par ieteikumiem un ar šo darbu saistīto progresu; norāda arī to, ka Komisijas Iekšējās revīzijas dienests atzina Kopuzņēmuma sasniegumus iepirkumu jomā un secināja, ka septiņi no deviņiem 2014. gadā sniegtiem revīzijas ieteikumiem bija atbilstoši izpildīti;
24. pieņem zināšanai to, ka Kopuzņēmums pastāvīgi uzlabo iekšējo kontroli, koncentrējot resursus uz ITER nodevumiem, kas vajadzīgi pirmās plazmas starpposma mērķu sasniegšanai, vienlaikus ņemot vērā maksimālo budžetu, kas noteikts laikposmam līdz 2020. gadam; norāda, ka 2016. gada oktobrī tika vēl vairāk uzlabota Kopuzņēmuma īpašumtiesību un atbildības struktūra, izveidojot jaunu departamentu, kas galvenokārt strādā ar komercjautājumiem un finanšu jautājumiem; aicina Kopuzņēmumu informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par rezultātiem, kas gūti no šīm organizatoriskajām izmaiņām;

Ar pamatdarbību saistītie iepirkumi un dotācijas

25. norāda, ka 2015. gadā tika sāktas kopumā 73 ar pamatdarbību saistīta iepirkuma procedūras un tika parakstīti 79 iepirkuma līgumi, kuru kopējā vērtība sasniedza aptuveni EUR 326 000 000; norāda arī to, ka šie svarīgākie ar pamatdarbību saistītie iepirkuma līgumi tika piešķirti un parakstīti ēku un tālvadības jomās, bet nozīmīgi iepirkuma līgumi tika parakstīti arī saistībā ar magnētiem un neitrālo staru;
26. pieņem zināšanai, ka 2015. gadā vidējais laiks līdz līguma parakstīšanai iepirkumos, kuri pārsniedz EUR 1 000 000, salīdzinājumā ar 2014. gadu samazinājās no 240 dienām līdz 140 dienām, taču tas būtu jāsamazina vēl vairāk, proti, līdz 100 dienām; norāda, ka vidējais laiks līdz līguma parakstīšanai iepirkumos, kuru vērtība ir zemāka par EUR 1 000 000, un dotāciju piešķiršanas laiks saglabājās 2014. gada rādītāju līmenī;

27. norāda, ka no Kopuzņēmuma 2015. gadā uzsāktajām ar pamatdarbību saistītajām konkursa procedūrām 45 % bija sarunu procedūras (2014. gadā – 58 %); pauž pārliecību, ka, lai gan Kopuzņēmumam 2015. gadā ir izdevies samazināt sarunu procedūru īpatsvaru, arī turpmāk, kad vien iespējams un nepieciešams, ir jācenšas palielināt konkurenci ar pamatdarbību saistīta iepirkuma procedūrās; pieņem zināšanai, ka, ņemot vērā ļoti ierobežoto konkurenci saistībā ar atsevišķiem ļoti specializētiem pasūtījumiem, sarunu procedūra bieži vien ir vispiemērotākā iepirkuma metode, īpaši ņemot vērā ar atklātu konkursu saistīto risku, ka līgums varētu tikt piešķirts nepieredzējušam un tādēļ to izpildīt nespējīgam ekonomikas dalībniekam; aicina Kopuzņēmumu ziņot par pasākumiem, kas veikti, lai iespēju robežās veicinātu konkurenci ar pamatdarbību saistīta iepirkuma procedūrās;
28. uzsver, ka Revīzijas palātas ziņojumā ir norādīts uz ievērojamu progresu iepirkuma procedūrās, taču ir minēti arī vairāki trūkumi, tādi kā izmaksas, kas pārsniedz plānotās, divu projektu noslēgšanas brīdī vai vienas iepirkuma procedūras aizkavēšanās; aicina Kopuzņēmumu sarunās ar ITER organizāciju panākt progresu jautājumā par līdzekļu sadalījuma labāku saskaņošanu ar iepirkuma kārtību;

Tiesiskais regulējums

29. norāda, ka Revīzijas palātas ziņojumā konstatēts, ka 2015. gada decembrī Kopuzņēmuma valde beidzot grozīja tā finanšu nolikumu un īstenošanas noteikumus, lai tos saskaņotu ar Savienības jauno finanšu regulējumu, un ka šie noteikumi stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī; uzsver to, ka Komisija sniedza pozitīvu atzinumu par Kopuzņēmuma veiktajiem finanšu nolikuma grozījumiem, bet uzdeva Kopuzņēmumam apsvērt, kā sīkāk izstrādāt atsevišķus noteikumus attiecībā uz īpašām atkāpēm no minētā jaunā Savienības finanšu regulējuma; norāda, ka atbilstīgi Kopuzņēmuma atbildei tas plānoja šādus noteikumus iekļaut īstenošanas noteikumos līdz 2016. gada beigām; aicina Kopuzņēmumu informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par turpmāko progresu īstenošanā;
30. pieņem zināšanai, ka Kopuzņēmums pārskatīja darba procedūras un procesus, kurus skāra tā jaunais finanšu nolikums un īstenošanas noteikumi, kā arī jaunie iepirkuma un dotāciju noteikumi; pēc iepazīšanās ar Kopuzņēmuma atbildi ar gandarījumu norāda, ka jaunās prasības ir iestrādātas darba procedūrās (politikās, procesos, procedūrās utt.);

Intelektuālā īpašuma tiesības un nozares politika

31. norāda, ka Kopuzņēmums 2016. gadā pieņēma vienotā intelektuālā īpašuma dokumentu; norāda arī to, ka Kopuzņēmums šī dokumenta izmantošanai piešķir oficiālu raksturu, iekļaujot to kā atsevišķu posmu visos jaunajos iepirkuma procedūru procesos;

Nolīgums ar mītnes valsti

32. ar gandarījumu konstatē, ka 2016. gada maijā pēc valdes apstiprinājuma saņemšanas Kopuzņēmuma direktors parakstīja ilgtermiņa nomas līguma pagarinājumu ar Spānijas Karalisti attiecībā uz telpām, tostarp par pašreizējās biroja telpu platības palielināšanu par 1 000 m²; norāda arī to, ka valde apstiprināja Kopuzņēmuma biroja telpu atjaunošanas plānus.